

ÇALIŞMA YAŞAMI VE ÖRGÜTLER

GİRİŞ

- İnsanlık tarihinde toplumsal / kurumsal / ekonomik alanlarda birbirinden farklı yapılanmaların ortaya çıktığı üç dönem sayılabilir: Tarım toplumu, sanayi toplumu, bilgi toplumu
- Bu üç dönemi birbirinden ayıran en önemli unsur teknolojik gelişmedir.
- Her üç toplumda da üretim ve çalışma yaşamı vardır. Ancak üretim ilişkilerinin örgütlenmesi, bu üç yapıyı birbirinden ayıran temel unsurdur.

Tarım Toplumunda Çalışma Yaşamı

- İnsanların avcı/toplayıcı dönemden yerleşik hayata geçişi ile başlamıştır. 18. Yüzyılın sonlarına kadar devam eder.
- Geniş aile ön plandadır.
- Temel üretim aracı topraktır.
- Nüfusun büyük kısmı kırsal alanda yaşar. >>>KÖY YAŞAMI
 - Köy yaşamında toplumsal hareketlilik azdır. Bu nedenle toplumsal değişim hızı düşüktür.
 - Az sayıda insan >> birey üzerinde yoğun toplum baskısı
 - Ortak yaşanmışlık esastır. Değişiklik hoş karşılanmaz. Bireyselleşme desteklenmez.
 - Dayanışma önemlidir.
 - Gelenekçilik hakimdir.
 - Yaşlılık otoritesi vardır.

Tarım Toplumunda Çalışma Yaşamı

- Tarım toplumunda fiziki güç önemlidir. Geniş topraklara sahip olmak (çünkü temel üretim aracı topraktır) askeri güç sahibi olmak önemlidir.
- Bu nedenle tarım toplumlarında siyasi yapı genelde imparatorluklardır. Mutlak monarşi egemendir..
- Tarım toplumlarında insanların doğdukları yerde kalmaları gerekir. (işgücü) yaşanılan topraklardan uzaklaşmak özel izne tabidir.
- İnsanlar, devlet / imparatorluk adın açalır.
- Çalışma ilişkileri usta-çırak ilişkisi içinde yürütülür.
- Çalışma süreleri keyfidir, güneşin doğuşuyla çalışmaya başlanır, batışıyla çalışma sona erer.
- Sade ve kanaatkar yaşam anlayışı mevcuttur.

Tarım Toplumunda Çalışma Yaşamı

- Ticaretin gelişmesi >> şehirler >> hareketlilik >> zanaatkarlık >> hukukun gelişmesi
- Din ve aile en önemli kurumlardır. Din kuralları, toplumsal yaşamdaki hemen her alanı düzenler (çalışma biçimi, evlilik, ticari ilişkiler)

Sanayi Toplumunda Çalışma Yaşamı

- 1760'lı yıllardan itibaren buharlı makinelerin üretimde kullanılmasıyla başlayan Sanayi Devrimi, sanayi toplumunu da şekillendirmiştir.
- Dokuma >> demir çelik >> ulaştırma >> kimya
- Temel üretim birimi fabrikalardır.
- İşçi sınıfı
- Çekirdek aile
- Köy yaşamı >> kent yaşamı: göç,
- İmparatorluklar >> ulus devletler
- Önemli hukuk düzenlemeleri, hukukun üstünlüğü
- İşsizlik ve suç
- İşçi sınıfında örgütlenmeler >> sendikalar
- Sınıf çatışmaları
- Bürokratik kurumların merkezi önem kazanması (Max Weber)

Sanayi Toplumunda Çalışma Yaşamı

- Kadınların çalışma yaşamına girmesi >> kadın hakları hareketi
- Kentlerde farklılıklar ortaya çıkmıştır. Bu da birbirinden farklı alanlarda örgütlenebilmenin önünü açar.
- Siyasal güç odaklarında önemli kaymalar meydana gelmiştir. İş adamları ve siyasetçiler güç odağı haline gelmiştir.
- Dikey ve yatay hareketlilik artmıştır.
- Akılcı düşünce önem kazanır. Bu da bilim dünyasında muazzam gelişmelere yol açar.

Bilgi Toplumunda Çalışma Yaşamı

- 1970’li yıllar dünya tarihinde muazzam kırılmaların yaşandığı bir dönemdir: petrol krizi, petrol ve enerjiye bağlı ülkeleri yeni arayışlara sevk eder. Artık daha düşük enerjiyle yüksek verimlilik arayışı başlamıştır. Bu da bilgisayar teknolojisini gündeme getirir.
- Devlet, Keynesyen politikalar gereği ekonomik yaşamın içindedir. Sosyal devlet ilkesi gereği, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik alanlarında toplumun dezavantajlı kesimleri için servetin yeniden bölüşümü söz konusudur.
- Devletin bu kadar ekonomik yaşam içinde olması çeşitli eleştirileri de beraberinde getirmiştir: sosyal devletin aşınması
- Bilgi toplumunun işi sınıfının profili de giderek değişir. Artık daha vasıflı karmaşık iş süreçlerine uyum sağlayabilen, sorumluluk alabilen beyaz yakalı işçiler ön plandadır.

Bilgi Toplumunda Çalışma Yaşamı

- Günümüzde gelişen teknolojilerle çalışma yaşamı çok daha farklı sorunlarla yüz yüze gelmektedir.
- Esnek çalışma ve taşeronlaşma uygulamaları, beyaz yakalı işçilerin de işsizlik yaşamasına neden olmaktadır.
- Sanayi toplumunda üretim büyük ölçekli fabrikalarda gerçekleşirken, bilgi toplumunda fabrikalar giderek küçülmeye başlar. Gelişen yüksek teknoloji ile mavi yakalı işçilere olan ihtiyaç giderek azalmaktadır. Önceden lise mezunu olmak, iyi bir işi garantilerken, günümüzde üniversite mezunu olmak bir anlam ifade etmemekte, genç çalışanlardan, farklı yetenekler beklenmektedir.
- Sendikalar ise bilgi toplumunda ağırlığını giderek kaybetmektedir.

Bilgi Toplumunda Çalışma Yaşamı

- Bilgi toplumunda eğitim anlayışı da değişikliğe uğramıştır. Yaratıcılığı teşvik eden, eleştirel, proje odaklı, tartışmaya açık, teknoloji okur-yazarlığına ağırlık veren, farklılıkları destekleyen bir eğitim anlayışı ön plandadır.
- eğitim, yalnızca okul sıralarında kalmaz, sürekli eğitim anlayışı ile çalışma yaşamı hatta emeklilik dönemlerinde bile eğitimin devam etmesi desteklenir.
- Bilgi toplumunda hizmet sektörü oldukça gelişim ortamı bulmuştur.
- Bilgi toplumu, kültürel, cinsel, etnik ve dinsel farklılıkların bir arada bulunduğu toplumdur.
- Sendikalardaki örgütlenme kültürü yerini sivil toplum kuruluşlarına (STKlar) bırakmıştır.